

"KRISTENDOM - TRO OG PRAKSIS", SYSTIME, 2016

1. Hvad er kristendom?

I dette kapitel lærer du om forskellige måder at anskue kristendommen på.

- Du lærer om den kristne grundfortælling, som man kan læse om den i Bibelen.
- Du lærer om den rituelle kristendom, som man møder den i dag.

Kristendommen bygger på en grundlæggende forestilling om, at den svage viste sig at være den stærke. De stærke er ikke i virkeligheden stærke – hvad er det, tegningen her munter sig over i forhold til den grundforestilling?

Den kristne grundfortælling

Øvelse – Hurtigskrivning om dansk kristendom

Find et blankt stykke papir plus skriveredskab frem, eller åbn et tomt dokument.

Hurtigskrivning giver overblik over din forståelse for et bestemt emne. Det er vigtigt, at du følger instrukserne:

Emne

- Dansk kristendom i dag. Hvad indeholder den, hvad betyder den, hvem dyrker den, hvordan dyrkes den osv.

Instruks

- Skriv uafbrudt i fx 8 min.
- Skriv i sammenhængende skrift (ikke i noteform).
- Skriv alt det, der dukker op i dine tanker – også selvom det ikke er relevant. Hvis du ikke ved, hvad du skal skrive, så skriver du, at du ikke ved, hvad du skal skrive.
- Du må ikke holde pause i hurtigskrivningen.
- Du må ikke snakke med andre under hurtigskrivningen.
- Du skal ikke vise hurtigskrivningen til andre eller læse den op for andre.

Efter hurtigskrivningen

- Censurer i din hurtigskrivning – dvs. fremhæv alt det, der er relevant for emnet.
- Vælg det udsagn fra din hurtigskrivning, som du mener er det vigtigste.
- Alle placerer deres udvalgte udsagn i et samlet mindmap over klassens umiddelbare forståelse af den danske kristendom i dag. Det kan foregå på tavlen eller i et elektronisk mindmap.
- Snak om, hvilke ligheder og forskelle og evt. kontraster jeres fælles forståelse af kristendommen indeholder.

Mindmappet kan udbygges undervejs i arbejdet med kulturforståelse og kristendom, og det kan bruges som tjekliste eller inspirationsliste til et efterfølgende feltarbejde.

Hvad "er"

Det er svært
hvad krister
sandheder, s
til gengæld l
person til pe
ficielle krist
religiøse sup
hvad kristen

Når spørgsm
stadig i dag
leret i de tid
Det er desuc
af, hvad bet

Hvis man fx
begge grupp
om, at de er
kristne selv
os, der skal
lem indefra

Kristendo

Med en met
en tråd. Trå
snarere et vi
skellige fibr
om én tråd.

På den måd
praksisser, i
meninger o
ne". Sagt m
debat. Man
og genskabe
ønsker til g
for striden i
udenfor trå
og forkert.

Hvad "er" kristendom?

Det er svært med et religionssociologisk begrebsapparat at besvare spørgsmålet om, hvad kristendom er. Det er der flere årsager til. Religiøse dogmer, altså uomtvistelige sandheder, som ikke kan diskuteres, er ikke ligefrem på mode i dagens Danmark. Det er til gengæld blevet moderne at være åndeligt søgende, men denne søgen er forskellig fra person til person, og den er dermed individuel. I stedet for at interessere sig for den officielle kristendoms dogmer og myter retter det senmoderne menneske blikket mod det religiøse supermarked, så derfor er det ikke enkelt og ligetil at besvare spørgsmålet om, hvad kristendom er.

Når spørgsmålet alligevel er relevant, er det fordi ritualerne, vi ser blive udført i kirken, stadig i dag har en sammenhæng med myterne fra Bibelen og dogmerne, der er formuleret i de tidlige århundreder. Eksempelvis udtaler man ved nadveren citater fra Bibelen. Det er desuden interessant, at alle udøvere af kristendommen hver især har en forståelse af, hvad betegnelsen kristendom dækker over.

Hvis man fx sammenligner en dansk og en tysk variant af kristendommen, vil man se, at begge grupper ser og taler om sig selv som kristne. De kristne aktører er ikke selv i tvivl om, at de er kristne, uanset hvilken variant af kristendommen, de praktiserer. Så for de kristne selv er der altså ingen problemer, mens problemet kun ser ud til at eksistere for os, der skal beskrive og undersøge kristendommen. Med andre ord er der en forskel mellem indefra og udefra-vinklen.

Kristendom som en tråd

Med en metafor, fra Jørn Borups forskning i buddhisme, kan man tale om religionen som en tråd. Tråden som metafor angiver, at der ikke er en fast kerne i kristendommen, men snarere et virvar af tråd-fibre, der overlapper hinanden. Det kan være, at trådene har forskellige fibre, som har meget forskellige egenskaber, men vi siger alligevel, at der er tale om én tråd.

På den måde kan man se kristendommen som et virvar af meget forskellige traditioner, praksisser, ritualer og forestillinger. Det betyder ikke, at der er et sæt af forudbestemte meninger og holdninger i kristendommen, for de bliver løbende lavet af "trådspindere". Sagt med andre ord: Dogmerne er der, men de står i det senmoderne samfund til debat. Man finder nu kristne, som ønsker at luge ud i de mere skrøbelige dele af tråden og genskabe, hvordan tråden så ud omkring år 100 i de første kristne menigheder. Andre ønsker til gengæld, at tråden fortsat skal udvikle sig. Den debat har vi i denne bog kaldt for striden mellem traditionalisme og modernisme (se side 246). Som forsker står man udenfor tråden og skal betragte religionen som et analyseobjekt, hvor der ikke er rigtigt og forkert.

Nogle kristne vil være meget vidende med hensyn til "deres tråd", mens andre ikke er det. Nogle vil endda sige, at de ikke er en del af tråden, mens de alligevel abonnerer på den rituelle del af kristendommen. De fleste i Danmark i dag ønsker for eksempel at blive begravet på en kirkegård efter et kirkeligt ritual. Forskere taler i denne sammenhæng om medlemsskabet i Folkekirken som en forsikring, og det bekræftes i en interviewundersøgelse foretaget i 2008. Se fx interviewet med fysioterapeuten Nadja:

“ Det er bare noget, man er. Ja, det er sørme nok blevet en norm, fordi nu var far og mor medlem, og man bliver automatisk medlem og skal faktisk gøre en aktiv indsats, hvis man ikke vil være medlem. Den dag jeg dør, vil jeg da også godt kunne begrave og alt det der. Fordi man kan jo aldrig vide, hvad man kommer videre til. Så det er nok en god ide at blive.

Peter Gundelach m.fl.: I hjertet af Danmark. Hans Reizels Forlag, 2008.

Fælles for alle dele af denne komplicerede tråd er, at de alle stammer et sted fra og er et produkt af 2000 års historie, hvilket også bliver fremhævet af teologien selv i den såkaldte narrative teologi. (se side 251)

Tråden som metafor anviser en måde at se og forstå kristendommen på som et fænomen med mange bidragsydere og uden en fast kerne. Men selvom kristendommen måske ikke har en fast kerne, er der almindelig enighed om, at der er en grundfortælling, som går igen i de fleste forståelser af kristendommen.

Man kan betragte den grundfortælling fra to vinkler: Den bibelske og den rituelle. Den bibelske vinkel handler om den skrevne tekst, og den rituelle vinkel handler om det levede liv.

Den kristne grundfortælling

To mytetyper

- Kosmogoniske myter er myter, der fortæller om verdens skabelse.
- Kosmologiske myter er myter, der fortæller om verdens indretning.

Når man i religionsvidenskab beskæftiger sig med myter, siger man som regel, at hændelserne foregår i en unavngiven og ubestemt urtid, som er udenfor tid og rum. Det specielle ved de bibelske myter er, at der ofte også forekommer specielle geografisk og historisk kendte steder, helt i tradition med den antikke, jødiske stil. Se for eksempel, hvordan Jesus bliver beskrevet i Matthæus kap.1, v.1: Jesu slægt (se side 186).

Det gælder derfor om at kunne frasortere de historiske lag og læse myterne intentionelt (se side 63). Det vil i denne sammenhæng sige, at man læser med et bestemt formål for

øje. Formålet
Det Gamle o

1. tilstand

Skabelse

GAMMEL

Den kristne gr

1. tilstand:

Fakta om

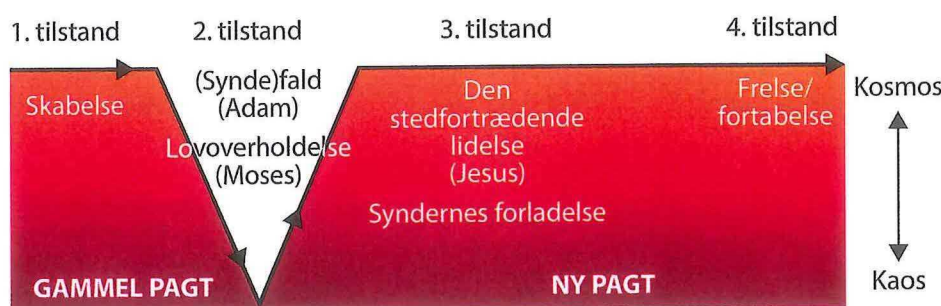
Når man l
overrasker
tale om to
lige miljøe

Den første
den kosm
alem unde

- Gud
- lede
- maj
- Kao
- Tek
- sker
- det
- Men
- en h

Den anden
den antro
er påvirke

øjeblik. Formålet eller intentionen med grundfortællingen i en bibelsk vinkel er at fremstille Det Gamle og Det Nye Testamente som forholdet mellem et problem og en løsning:

Den kristne grundfortælling.

1. tilstand: Skabelse og syndefald

Fakta om 1. og 2. skabelsesmyte

Når man læser begyndelsen af Det Gamle Testamente grundigt, er det for mange overraskende, at skabelsen så at sige "sker to gange". Det har at gøre med, at der er tale om to tekster, som har hver deres oprindelse og som er opstået i meget forskellige miljøer.

Den første skabelsesberetning (se side 16) er den yngste, og man kalder den også for den **kosmocentriske** skabelsesberetning. Teksten er opstået i præstekredse i Jerusalem under det såkaldte babylonske eksil ca. år 600 f.Kr. og har følgende kendetegn:

- **Gud** skaber med ord ud af intet, og der er afstand til skaberværket. Gud er således suveræn i forhold til sit skaberværk, og han omtaler sig selv med pluralis majestatis.
- **Kaos-elementet** er vand, som Gud ordner og danner **kosmos** udfra.
- **Teksten** er meget skematisk opbygget: Først udtaler Gud skaber-ordene, så sker det, som Gud vil, Gud accepterer skaberværket, og slutteligt benævnes det skabte. Nogle mener, at teksten er blevet brugt rituelt og er blevet sunget.
- **Mennesket** er en blandt mange skabninger, men skabes i Guds billede og får en herskerrolle over dyrene.

Den anden skabelsesberetning (se side 16) er den ældste, og man kalder den også for den **antropocentriske** skabelsesberetning. Teksten stammer fra ca. år 1000 f.Kr. og er påvirket af samtidens frugtbarhedsreligioner. Teksten har følgende kendetegn:

- **Gud** skaber mennesket med hænderne ud af agerjorden, og der er således nærhed til skaberværket.
- **Kaos-elementet** er den tørkefyldte agerjord, og en kilde med vand er **kosmos-elementet**
- **Teksten** er handlingsmæssigt centreret om Adam og Eva, de to første mennesker. Syndefaldets før og efter skaber en handlingsmæssig fremskriden i teksten.
- **Mennesket** er centrum i teksten, men det er også mennesket, der bryder med harmonien i Guds paradys.

Som i mange andre religioners skabelsesberetninger er der også i den kristne skabelsesmyte en bevægelse fra kaos, altså uorden, til kosmos, altså orden. En anden måde at udtrykke dette på er med forskeren Podemann Sørensens begreb differentiering. Før myten narrativt går i gang, er der ingen forskel på mørke – lys, op – ned, dyr – menneske, men som myten skrider fremad, skabes der forskel – altså differens – mellem disse begreber.

Verdens skabelse

v1 I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden.

v2 Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene.

v3 Gud sagde: "Der skal være lys!" Og der blev lys. **v4** Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. **v5** Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag.

v6 Gud sagde: "Der skal være en hvælving i vandene; den skal skille vandene!" Og det skete; **v7** Gud skabte hvælvingen, som skilte vandet under hvælvingen fra vandet over hvælvingen. **v8** Gud kaldte hvælvingen himmel. Så blev det aften, og det blev morgen, anden dag.

v9 Gud sagde: "Vandet under himlen skal samle sig på ét sted, så det tørre land kommer til syne!" Og det skete. **v10** Gud kaldte det tørre land jord, og det sted, hvor vandet samlede sig, kaldte han hav. Gud så, at det var godt.

v11 Gud sagde: "Jorden skal grønnes: Planter, der sætter frø, og alle slags frugttræer, der bærer frugt med kerne, skal være på jorden." Og det skete; **v12** jorden frembragte grønt, alle slags planter, der sætter frø, og alle slags træer, der bærer frugt med kerne. Gud så, at det var godt. **v13** Så blev det aften, og det blev morgen, tredje dag.

v14 Gud s
skal tjene
melhvæl
største til
Gud satte
og om nat
ten, og det

v20 Gud s
jorden opp
og alle slag
fugle. Gud
og talrige,
blev det af

v24 Gud s
alle slags v
alle slags k

v26 Gud s
over havet
på jorden.
mand og k
frugtbare
lens fugle
planter, de
skal I have
der rører s
så alt, hva
blev morg

v1 Således
dag var Gu
han efter
helligede
han skabte

v4 Det var

Det Gamle
den autoris

er er således

d er kosmos-

ørste menne-
skriden i tek-

er bryder med

kristne skabel-
en anden måde
erentiering. Før
lyr – menneske,
ellem disse be-

Guds ånd svæ-

r godt, og Gud
at. Så blev det

vandene!" Og
gen fra vandet
n, og det blev

ørre land kom-
ted, hvor van-

gs frugttræer,
en frembragte
igt med kerne.
e dag.

v14 Gud sagde: "Der skal være lys på himmelhvælvingen til at skille dag fra nat. De skal tjene som tegn til at fastsætte festtider, dage og år, **v15** og de skal være lys på himmelhvælvingen til at oplyse jorden!" Og det skete; **v16** Gud skabte de to store lys, det største til at herske om dagen, det mindste til at herske om natten, og stjernerne. **v17** Gud satte dem på himmelhvælvingen til at oplyse jorden, **v18** til at herske om dagen og om natten og til at skille lys fra mørke. Gud så, at det var godt. **v19** Så blev det aften, og det blev morgen, fjerde dag.

v20 Gud sagde: "Vandet skal vrirle med levende væsener, og fugle skal flyve over jorden oppe under himmelhvælvingen!" Og det skete; **v21** Gud skabte de store havdyr og alle slags levende væsener, der rører sig og vrirler i vandet, og alle slags vingede fugle. Gud så, at det var godt. **v22** Og Gud velsignede dem og sagde: "Bliv frugtbare og talrige, og opfyld vandet i havene! Og fuglene skal blive talrige på jorden!" **v23** Så blev det aften, og det blev morgen, femte dag.

v24 Gud sagde: "Jorden skal frembringe alle slags levende væsener, kvæg, krybdyr og alle slags vilde dyr!" Og det skete; **v25** Gud skabte alle slags vilde dyr, al slags kvæg og alle slags krybdyr. Gud så, at det var godt.

v26 Gud sagde: "Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! De skal herske over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden." **v27** Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem. **v28** Og Gud velsignede dem og sagde til dem: "Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den; hersk over havets fisk, himlens fugle og alle dyr, der rører sig på jorden!" **v29** Gud sagde: "Nu giver jeg jer alle planter, der sætter frø, på hele jorden og alle træer, der bærer frugt med kerne. Dem skal I have til føde. **v30** Til alle de vilde dyr og til alle himlens fugle, ja, til alt levende, der rører sig på jorden, giver jeg alle grønne planter som føde." Og det skete. **v31** Gud så alt, hvad han havde skabt, og han så, hvor godt det var. Så blev det aften, og det blev morgen, den sjette dag.

v1 Således blev himlen og jorden og hele himlens hær fuldendt. **v2** På den syvende dag var Gud færdig med det arbejde, han havde udført, og på den syvende dag hvilede han efter alt det arbejde, han havde udført. **v3** Gud velsignede den syvende dag og helligede den, for på den dag hvilede han efter alt det arbejde, han havde udført, da han skabte.

v4 Det var himlens og jordens skabelseshistorie.

Det Gamle Testamente, 1.Mosebog, kap.1, v.1-31 og 1.Mosebog, kap.2, v.1-4. Bibelt teksten er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Opgave – Verdens skabelse

- Analyser myten vha sommerfuglemodellen (se side 67).
- Formuler på baggrund af analysen, hvad der er kaos, hvad der er kosmos, og hvilken mytetype, det drejer sig om.

Adam og Eva

Dengang Gud Herren skabte jord og himmel, **v5** var der endnu ingen buske på jorden, og ingen planter var spiret frem, for Gud Herren havde ikke ladet det regne på jorden, og der var ingen mennesker til at dyrke agerjorden, **v6** men en kilde brød frem af jorden og vandede hele agerjorden. **v7** Da formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor, så mennesket blev et levende væsen.

v8 Gud Herren plantede en have i Eden ude mod øst, og der satte han det menneske, han havde formet. **v9** Gud Herren lod alle slags træer, der var dejlige at se på og gode at spise af, vokse frem af jorden, også livets træ midt i haven og træet til kundskab om godt og ondt.

v10 I Eden udsprang en flod, der vandede haven. Udenfor delte den sig og blev til fire strømme. **v11** Den første hedder Pishon; den snor sig gennem hele landet Havila, hvor der er guld. **v12** Guldet i det land er fint; der er også bedellium og shohamsten. **v13** Den anden flod hedder Gihon; den snor sig gennem hele landet Nubien. **v14** Den tredje flod hedder Tigris; den løber øst for Assur. Den fjerde flod er Eufrat.

v15 Gud Herren tog mennesket og satte ham i Edens have, for at han skulle dyrke og vogte den. **v16** Men Gud Herren gav mennesket den befaling: "Du må spise af alle træerne i haven. **v17** Men træet til kundskab om godt og ondt må du ikke spise af, for den dag du spiser af det, skal du dø!"

v18 Gud Herren sagde: "Det er ikke godt, at mennesket er alene. Jeg vil skabe en hjælper, der svarer til ham." **v19** Så formede Gud Herren alle de vilde dyr og alle himlens fugle af jord, og han førte dem til mennesket for at se, hvad han ville kalde dem, og det, mennesket kaldte de levende væsener, blev deres navn. **v20** Sådan gav mennesket alt kvæget, himlens fugle og alle de vilde dyr navn, men han fandt ikke en hjælper, der svarede til ham.

v21 Da lod Gud Herren en tung søvn falde over Adam, og mens han sov, tog han et af hans ribben og lukkede til med kød. **v22** Af det ribben, Gud Herren havde taget fra Adam, byggede han en kvinde og førte hende til Adam. **v23** Da sagde Adam:

"Nu er det
og kød af
Hun skal
for af mar

v24 Derfor
kød.

v25 Adam

*Det Gamle
telse, © Det*

Syndefald

v1 Slangen
spurgte kv
Kvinden s
frugten på
røre ved, f
v5 Men Gu
og kan ke
kende at s
Hun gav d
øjne, og d
dem om li

v8 Ved aft
de sig for
er du?" **v1**
og så gem
spist af de
mig, gav n
det, du ha

v14 Da sag
"Fordi du
skal du væ
blandt alt
og blandt
På din bug
og støv sk
alle dine d

er kosmos, og

tske på jorden,
gne på jorden,
ød frem af jor-
sket af jord og

det menneske,
t se på og gode
t til kundskab

sig og blev til
landet Havila,
n og shoham-
landet Nubi-
fjerde flod er

n skulle dyrke
nå spise af alle
ke spise af, for

skabe en hjæl-
og alle himlens
kalde dem, og
an gav menne-
it ikke en hjæl-

sov, tog han et
havde taget fra
adam:

"Nu er det ben af mine ben
og kød af mit kød.
Hun skal kaldes kvinde,
for af manden er hun taget."

v24 Derfor forlader en mand sin far og mor og binder sig til sin hustru, og de bliver ét kød.

v25 Adam og hans kvinde var nøgne, men de skammede sig ikke.

Det Gamle Testamente, 2.Mosebog, kap.2, v.5-25. Bibelteksten er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Syndefaldet og uddrivelsen af Edens have

v1 Slangen var det snedigste af alle de vilde dyr, Gud Herren havde skabt, og den spurgte kvinden: "Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af træerne i haven?" **v2** Kvinden svarede slangen: "Vi må gerne spise af frugten på træerne i haven, **v3** men frugten på det træ, der står midt i haven, har Gud sagt, at vi ikke må spise af og ikke røre ved, for ellers skal vi dø." **v4** Men slangen sagde til kvinden: "Vist skal I ikke dø! **v5** Men Gud ved, at den dag I spiser af den, bliver jeres øjne åbnet, så I bliver som Gud og kan kende godt og ondt." **v6** Kvinden så, at træet var godt at spise af og tiltrækkende at se på, og at det også var godt at få indsigt af, og hun tog af frugten og spiste. Hun gav den også til sin mand, der var hos hende, og han spiste. **v7** Da åbnedes deres øjne, og de opdagede, at de var nøgne. Derfor syede de figenblade sammen og bandt dem om livet.

v8 Ved aftenstid hørte de Gud Herren gå rundt i haven. Da gemte Adam og hans kvinde sig for Gud Herren mellem havens træer. **v9** Gud Herren kaldte på Adam: "Hvor er du?" **v10** og han svarede: "Jeg hørte dig i haven og blev bange, fordi jeg er nøgen, og så gemte jeg mig." **v11** Han spurgte: "Hvem har fortalt dig, at du er nøgen? Har du spist af det træ, jeg forbød dig at spise af?" **v12** Adam svarede: "Kvinden, du satte hos mig, gav mig af træet, og så spiste jeg." **v13** Gud Herren spurgte så kvinden: "Hvad er det, du har gjort?" Hun svarede: "Slangen forledte mig til at spise."

v14 Da sagde Gud Herren til slangen:

"Fordi du har gjort dette,
skal du være forbandet
blandt alt kvæg
og blandt alle vilde dyr.
På din bug skal du krybe,
og støv skal du æde,
alle dine dage.

v15 Jeg sætter fjendskab mellem dig og kvinden, mellem dit afkom og hendes: Hendes afkom skal knuse dit hoved, og du skal bide hendes afkom i hælen."

v16 Til kvinden sagde han: "Jeg vil gøre dit svangerskab plagsomt og pinefuldt, i smerte skal du føde børn. Du skal begære din mand, og han skal herske over dig."

v17 Til Adam sagde han: "Fordi du lyttede til din kvinde og spiste af det træ, jeg forbød dig at spise af, skal agerjorden være forbandet for din skyld; med møje skal du skaffe dig føden alle dine dage.

v18 Tjørn og tidsel skal jorden lade spire frem til dig, og du skal leve af markens planter.

v19 I dit ansigts sved skal du spise dit brød, indtil du vender tilbage til jorden, for af den er du taget. Ja, jord er du, og til jord skal du blive."

v20 Adam gav sin kvinde navnet Eva, for hun blev mor til alle mennesker. **v21** Gud Herren lavede skindtøj til Adam og hans kvinde og gav dem det på. **v22** Og Gud Herren sagde: "Nu er mennesket blevet som en af os og kan kende godt og ondt. Bare det nu ikke rækker hånden ud og også tager af livets træ og spiser og lever evigt!" **v23** Så sendte Gud Herren dem ud af Edens have til at dyrke agerjorden, som de var taget af. **v24** Han jog mennesket ud, og øst for Edens have anbragte han keruberne og det ly-nende flammesværd til at vogte vejen til livets træ.

Det Gamle Testamente, 3.Mosebog, kap.20, v.1-24. Bibelteksten er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

O

- Ana
- Fin
- Se p
- Se t
- mæ
- syn
- ove
- Ove
- som

Det er i myte men myten findes i para på spil. Der gemmer sig at menneske var før). Me udenfor Par disiske er de har et probl rer enten på mennesket i

O

- Læs
- ske'
- Hol
- ved
- Sam

Prædika

[...]

Hvad er ligger, og hver, den

Opgave – Syndefaldsmyten

- Analyser myten vha sommerfuglemodellen (se side 67).
- Find eksempler på differentieringsprocesser i myten. Hvorfor er det netop disse processer, som myten grundlægger?
- Se uddraget af første del af trosbekendelsen: "*Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himmelens og jordens skaber*". Hvad siger det om det kristne guds-syn, at Gud både er en Fader og er almægtig? Kan dobbeltheden ses i myterne overfor?
- Overvej, hvad disse myter kunne betyde for kristne i dag – for ekspertkristne som for folkeligt kristne.

Det er i myten menneskets opgave at forvalte det skabte i fuldstændig harmoni med Gud, men myten fortæller os, at det er mennesket, der forbryder sig mod de få regler, som findes i paradiset. Efter dette tillidsbrud mod Gud er der flere differentieringsprocesser på spil. Der er et klart før og et klart efter i teksten. Mennesket får afstand til sin Gud, gemmer sig for ham og bliver bevidst om sin egen seksualitet. Teksten fortæller os nu, at mennesket som en straf udvises fra Paradiset og bliver dødeligt (hvilket det altså ikke var før). Med andre ord sker der en bevægelse fra det hellige til det profane. Tilværelsen udenfor Paradis er beskrevet som hård, slidsom og smertefuld. Kontrasten til det paradisiske er dermed klart opridset, og man kalder myten for **problemmyten**; mennesket har et problem, der skal løses med Kristus i Det Nye Testamente. Teologer i dag fokuserer enten på det positive i, at mennesket er skabt i Guds billede, eller det negative i, at mennesket med syndefaldet løsriver sig fra Gud.

Opgave – Skabelses- og syndefaldsmyten i dag

- Læs teksterne "Prædiken Trinitatis" og "Syndefaldet og det moderne menneske" parvis. Hver elev er ansvarlig for den ene tekst.
- Hold parvis oplæg for hinanden om hver tekst. Fokuser på, hvilke aspekter ved syndefaldet, som hhv. Lilleør og Nyborg synes er vigtige.
- Sammenlign de to tekster, og noter de vigtigste forskelle og ligheder.

Prædiken Trinitatis

[...]

Hvad er syndefaldet? Er syndefaldet sådan helt præcis noget med, hvor Paradis ligger, og hvor det træ står? Nej! Syndefaldet begynder i hjertet, i tanken på enhver, der tvivler om Guds kærlighed. Tvivler på, at han passer på en. Det er tvivl,

tesker. v21 Gud
v22 Og Gud Her-
g ondt. Bare det
r evigt!" v23 Så
de var taget af.
erne og det ly-

riserede oversæt-

og så kan man spørge, var det slangen, var det en stemme udefra, der talte til Eva og fik hende til at tvivle? Ja, måske. Eller også var det en stemme inden i hende. Det var i hvert fald en tanke, der faldt ind i hende. Og kan du undgå at høre det, du hører, måske? Kan du undgå at få de tanker, du har? Ja, jeg ved jo ikke med alle jer andre, men jeg kan ikke. Uvelkomne tanker **kommer** jo. Og har man først tænkt: "Gud er der ikke. Gud passer ikke på mig", ja, så er tvivlen plantet. Men det er i virkeligheden **ikke** syndefaldet. Det er bare begyndelsen på et syndefald. Hvad er så **egentlig** syndefaldet? Jamen det er jo så enkelt beskrevet. Syndefaldet er at have fået den tanke, den tvivl, at Gud ikke passer på en, og så derefter tænke: Så må jeg hellere passe på mig selv, og så som Eva gribe ud efter æbler, efter pærer, efter redningsveste eller livsforsikringer ... alt det, som vi alle går og sikrer os med, fordi vi ikke tror på, at Gud passer på os. Syndefald er at handle, som om Gud ikke er der. Ja, handle uden om Gud, fordi du kun har dig selv at stole på. Syndefaldet – syndefaldet skete ikke kun én gang for mange år siden på dybet af Bibelen. Syndefaldet er **hele** tiden. Ja, **hele** tiden hvor mennesker er, i din tanke og i dit sind, og at handle på det kan vi slet ikke lade være med. For nogen tid siden fik jeg øje på, at Eva egentlig er med. Ja, hun står helt tæt på Jesus, den dag hvor han siger de sidste ord i slutningen af Matthæusevangeliet. I hvert fald i overført betydning. For vi hørte lige før, at de sidste ord er disse, at de blev kaldt op på et bjerg. Hans tilhængere blev kaldt sammen på et bjerg, og så står der: "Og nogle troede, men **andre** tvivlede." Eva tvivlede, og siden hen tvivlede man. Selv de, der sluttede sig til Jesus tvivlede. Og nogle troede. Og står der så, at Jesus siger: "Alle de, der tror, de må gå derover, og alle de, der tvivler kan gå til siden, fordi nu skal jeg sige noget til alle dem, der tror."? Nej, det er ikke sagen. Det var sådan, at alle de, der troede og alle de, der tvivlede, kunne sammen høre, at de havde en opgave, at de skulle ud at forkynde simpelthen. Forkynde, døbe og fortælle. Både de, der troede, og de, der tvivlede. Fordi forkyndelsen af kristendommen, af at Gud elsker os og er nærværende med os fra dåb til grav, til evighed, er fuldstændig uafhængig af, om du er en Adams søn eller en Evas datter, om du tvivler, eller du tror. Du **har** bare **den** opgave.

Kathrine Lilleør: Prædiken Trinitatis. Søndag, 30. maj 2010.

Syndefaldet og det moderne menneske

I en vis forstand kan vi sige at vi i dag oplever de virkelige *konsekvenser* af syndefaldet. Den nye evne – forstanden – har i dag tilsyneladende taget magten fra os og den er stort set kun en kilde til vrede, utilfredshed, isolation og lidelse. Forstanden er naturligvis en nyttig ting når vi skal løse mange praktiske opgaver som at bygge et hus eller en atombombe, men forstanden er i sine virkninger på det eksistentielle plan ødelæggende, og dens overdrevne betydning i dag truer

også vores
turen og f
kun dødt
den får os
som det l
turlige for
ting. Forst
sig selv. D
ikke være
sig selv o
at naturer
subjektet
Alt bliver
også men
'rummelig
skelige re
for har de
hed. Vi er
kunne bri
Forstande
de er ude
dem. Der
at de and
– mit jeg,
mig. Forst
adskilthe
af, at jeg
mende ta
som et mi
og vil, at

Ole Nybørg

2. tilstand:

Den slidsom
retter sit næ
overenskom
skueliggøres

r talte til Eva
den i hende.
i at høre det,
jo ikke med
ar man først
plantet. Men
et syndefald.
et. Syndefal-
g så derefter
efter æbler,
vi alle går og
er at handle,
ar dig selv at
je år siden på
nnesker er, i
med. For no-
tæt på Jesus,
geliet. I hvert
se, at de blev
rg, og så står
hen tvivlede
g står der så,
vivler kan gå
et er ikke sa-
nne sammen
n. Forkynde,
kyndelsen af
åb til grav, til
: en Evas dat-

også vores fysiske miljø med forureningen. Forstanden gør os *fremmede* for naturen og får os derfor til at misbruge og ødelægge naturen. Naturen er for den kun dødt stof, som vi uden begrænsninger kan anvende, som vi har lyst. Forstanden får os til at se en blomst som en art eller et eksemplar og ikke i al sin skønhed som det levende Guds under, som den er. Blomsten bliver et objekt, og den naturlige forbundethed mellem mennesket og naturen går tabt. Naturen bliver en ting. Forstanden kan ikke undre sig, og den kan ikke anerkende noget uden for sig selv. Det gælder også menneskekroppen, som ikke er dens eget værk. Den kan ikke være stille sammen med blomsten, kan ikke se, hvordan blomsten hviler i sig selv og udtrykker en større sammenhæng. Forstanden kan ikke anerkende, at naturen har en berettigelse i sig selv. Forstanden fastholder splittelsen mellem subjektet og objektet og kan ikke se, at de har nogen indbyrdes sammenhæng. Alt bliver således til objekter for subjektet, for forstanden. Forstanden splitter også mennesket i adskilte usammenhængende dele. Forstanden er meget lidt 'rummelig', også når det gælder de ting, vi oplever i livet. Naturen, Gud, menneskelige relationer, det åndelige er alle uden for forstandens rækkevidde, og derfor har de ikke nogen eksistens eller værdi. De er kun *objekter*, som står til rådighed. Vi er så at sige blevet forført: Vi opdagede, hvilke enorme goder forstanden kunne bringe os – og endte derfor i en urealistisk overdreven tro på forstanden. Forstanden fortæller mig, at *andre* mennesker er fjender og konkurrenter, og at de er ude efter det samme, som jeg er. De er farlige, og man kan ikke stole på dem. *Der er ikke nok til alle*, og derfor kan forstanden ikke se det anderledes end at de andre er modstandere. De truer min eksistens. De truer også – psykologisk – mit jeg, når de ikke vil gøre, som jeg vil, når de ikke vil elske mig eller adlyde mig. Forstanden lever af evindelige konflikter med de andre – og dens følelse af adskilthed bestyrkes på den måde. Mit forhold til medmennesket er helt præget af, at jeg enten skal have noget af vedkommende, eller at jeg frygter, at vedkommende tager noget fra mig. Forstanden er så at sige nødt til at opfatte den anden som et middel. Den tænker altid i midler og mål og 'resultater'. Den vil have 'ret' og vil, at alting skal være 'retfærdigt'.

Ole Nyborg: Syndefaldet og det moderne menneske. Olenyborg.net

venser af syn-
et magten fra
on og lidelse.
tiske opgaver
virkninger på
ng i dag truer

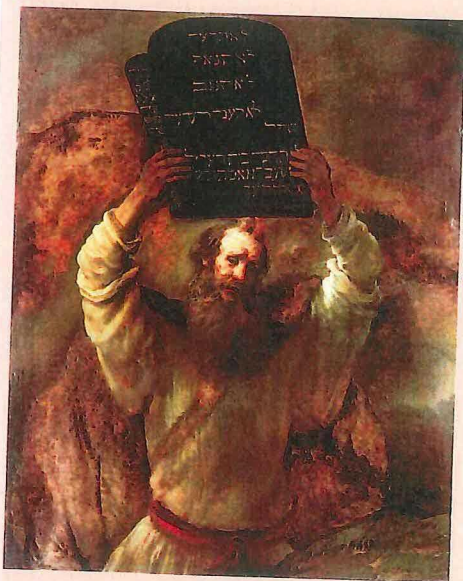
2. tilstand: Den gamle pagt

Den slidsomme periode efter syndefaldet er præget af lovoverholdelse, for Gud genopretter sit nærhedsforhold til mennesket igennem pagter, det vil sige gensidige overenskomster af arten "noget for noget". Meget modsat kan den kristne, nye pagt anskueliggøres med ordene "noget for intet". Mennesket forbryder sig igen og igen mod

disse pagter, og set med kristne øjne bliver det problem, som syndefaldsmyten skitserer i begyndelsen af Bibelen, videreført og forstærket igennem hele Det Gamle Testamente frem til løsningsmytens formidler, Kristus.

Den vigtigste pagt mellem Gud og menneske i Det Gamle Testamente er formidlet gennem Moses, som efter udfrielsen fra Egypten fører jøderne igennem Sinai-ørkenen og møder Gud på Sinai-bjerget, hvor de ti bud overgives til ham.

De ti bud

Moses med stentavlerne. Rembrandt, 1659.

v1 Gud talte alle disse ord: **v2** "Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Egypten, af trællehuset.

v3 Du må ikke have andre guder end mig.

v4 Du må ikke lave dig noget gudebillede i form af noget som helst oppe i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden. **v5** Du må ikke tilbede dem og dyrke dem, for jeg, Herren din Gud, er en lidenskabelig Gud. Jeg straffer fædres skyld på børn, børnebørn og oldebørn af dem, der hader mig; **v6** men dem, der elsker mig og holder mine befalinger, vil jeg vise godhed i tusind slægtled.

v7 Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn, for Herren vil aldrig lade den ustraffet, der bruger hans navn til løgn.

v8 Husk sabbatsdagen og hold den hellig. **v9** I seks dage må du arbejde og gøre alt, hvad du skal; **v10** men den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvinde eller dine husdyr, og heller ikke den fremmede i dine byer. **v11** For på seks dage skabte Herren himlen og jorden og havet med alt, hvad de rummer, men på den syvende dag hvilede han. Derfor har Herren velsignet sabbatsdagen og helliget den.

v12 Ær din far og din mor, for at du må få et langt liv på den jord, Herren din Gud vil give dig.

v13 Du må ikke begå drab.

v14 Du må il

v15 Du må il

v16 Du må il

v17 Du må il
træl eller træl-
dom."

v18 Hele folk
hylllet i røg.
"Du skal tale
Moses sagde
ve, og for at
afstand, næ

Det Gamle Te-
telse, © Det D

Det er vigtigt at
af disse bud, h
Jesus selv ved
de 208) og af I
tionelle point
modtaget love
af synden son
andre ord mer

“Thi det ge

En anden vigt
i det Gamle Te
tidligt i kirken
hvordan Kristu
for de første k
ders skyld. På
"han" skulle re

Ismyten skitserer
amle Testamente

er formidlet gen-
Sinai-ørkenen og

ord: **v2** "Jeg er
førte dig ud af

ndre guder end

noget gudebille-
m helst oppe i
den eller i van-
i må ikke tilbe-
for jeg, Herren
abelig Gud. Jeg
å børn, børne-
lem, der hader
elsker mig og
er, vil jeg vise
d.

erren din Guds
navn til løgn.

jde og gøre alt,
. Da må du ikke
er, din træl eller
. **v11** For på seks
er, men på den
og helliget den.

ren din Gud vil

v14 Du må ikke bryde et ægteskab.

v15 Du må ikke stjæle.

v16 Du må ikke vidne falsk mod din næste.

v17 Du må ikke begære din næstes hus. Du må ikke begære din næstes hustru, hans træl eller trælkvinde, hans okse eller æsel eller noget som helst af din næstes ejendom."

v18 Hele folket oplevede tordenbragene og lynglimtene og hornklangen og så bjerget hyllet i røg. Da rystede de og blev stående på lang afstand, **v19** og de sagde til Moses: "Du skal tale til os, så lytter vi; men Gud må ikke tale til os, for så dør vi." **v20** Men Moses sagde til folket: "I skal ikke være bange! Gud er kommet for at sætte jer på prøve, og for at I kan frygte ham, så I ikke synder." **v21** Mens folket blev stående på lang afstand, nærmede Moses sig mulmet, hvor Gud var.

Det Gamle Testamente, 2. Mosebog, kap.20, v.1-21. Bibelteksten er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Det er vigtigt at pointere, at frelsen i lutheransk optik ikke er bundet op på overholdelse af disse bud, hvilket mange tror. Det betones imidlertid igennem hele kirkehistorien fra Jesus selv ved Bjergprædikenen (se side 190), Paulus i brevene til menighederne (se side 208) og af Luther ved hans kritik af gerningsretfærdigheden (se side 221). Den intentionelle pointe med Moseloven set som myte er for kristne, at mennesket efter at have modtaget loven som en hjælp fra Gud ikke overholder loven, fordi mennesket er bundet af synden som en implicit del af sig selv. Menneskets største modstander er altså med andre ord mennesket selv, som følgende Paulus-citat viser:

“Thi det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke; men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg.

Paulus' brev til romerne kap.7, v.19.

En anden vigtig del af historien frem mod Jesus som Messias er messiasforudsigelserne i det Gamle Testamente. De kristne læser disse tekster, som om de omhandler Jesus, og tidligt i kirkens historie lader man særligt Esajas være den, der fyldestgørende forklarer, hvordan Kristus, altså selve frelserskikkelsen, kan dø fornedret på korset. Det afgørende for de første kristne menigheder var, at Gud lader sin søn dø for menneskehedens synders skyld. På Esajas' tid – og i jødisk optik – var den mest udbredte opfattelse, at ordet "han" skulle referere til det jødiske udvalgte folk.

I Det Nye Testamente citeres Esajas:

Esajas kap.53, v. 4-6

v4 Men det var vore sygdomme, han tog, det var vore lidelser, han bar; og vi regnede ham for en, der var ramt, slået og plaget af Gud. **v5** Men han blev gennemboet for vore overtrædelser og knust for vore synder. Han blev straffet, for at vi kunne få fred, ved hans sår blev vi helbredt. **v6** Vi flakkede alle om som får, vi vendte os hver sin vej; men Herren lod al vor skyld ramme ham.

Matthæus kap.8, v.16-17

v16 Da det blev aften, bragte de mange besatte hen til ham, og han drev ånderne ud ved sit ord og helbredte alle de syge, **v17** for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten Esajas, der siger: Han tog vore lidelser, han bar vore sygdomme.

3. tilstand: Den nye pagt

Fakta om ordet "testamente"

Ordet **testamente** er en latinsk oversættelse af ordet **pagt**, og de to testamenter i Bibelen er navngivet af kristne som hhv gammel og ny.

Det er netop soningen, der er det centrale i den kristne grundmyte, for her løses det problem, som blev skitseret i myten om Adam og Eva (se side 16). Paulus (se side 207) er den første til at formulere det således:

“ Ligesom de mange blev syndere ved det ene menneskes ulydighed, sådan skal også de mange blive retfærdige ved én enestes lydighed.

Romerbrevet kap.5, v.19

Sammenligningen med Adam (det ene menneske) viser, hvilken tydelig sammenhæng, der for kristne er mellem Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente. En kendt lærebogsforfatter taler om, at de to dele af Bibelen "forholder sig til hinanden som gåden til opklaringen". I Det Gamle Testamente har vi problemerne, og i Det Nye Testamente løses de.

Kort før tilfangetagelsen af Jesus hører vi om, at Jesus indgår en pagt med sine disciple, hvor han siger: "Dette er mit blod, *pagtes blod*, som udgydes for mange til syndernes forladelse." Aktøren i denne pagt-myte er altså Gud, igennem Kristus. Kristus udgyder sit blod, og mennesket får på det rituelle plan del i den nye pagt ved nadveren i kirken. På det narrative plan peger myten på den måde frem i tiden til Jesus' død på korset og tilbage i tiden til den gammeltestamentlige pagt (og syndefaldsmyten). Med blodsudgydelsen skabes der en narrativ og symbolsk kontrast mellem den nytestamentlige myte

selv, som er e
stænke offerd
sig selv for m
ske ved indtag
budt, forstærk

Set med de kr
ledes:

Den gamle pa

Mennesket sk
bud og 613 an

Lovoverholde

Snævert sigte
valgte folk

Profetskrifter
dig messias-sk
kommet

Påskén er den
udfrielse fra E

4. tilstand: I

Efter Jesus' d
hvor man – o
taget syndern

Mennesket ka
tilstande:

v.16-17

ften, bragte de
n til ham, og han
ved sit ord og hel-
e, v17 for at det
om er talt ved
ler siger: Han tog
bar vore sygdom-

estamenter i Bi-

her løses det pro-
se side 207) er den

d, sådan skal også

nerbrevet kap.5, v.19

lig sammenhæng,
te. En kendt lære-
den som gåden til
ye Testamente lø-

med sine disciple,
nge til syndernes
s. Kristus udgyder
nadveren i kirken.
d død på korset og
) . Med blodsudgy-
estamentlige myte

1. Hvad er kristendom?

selv, som er en pagtsslutning, og den gammeltestamentlige pagt, hvor mennesket skulle stænke offerdyrets blod på alteret. Her, ved den nye pagtsslutning, er det Gud, der ofrer sig selv for menneskets skyld, og der skabes maksimal nærhed mellem Gud og menneske ved indtagelsen af "pagtens blod". At indtagelse af blod i jødedommen er strengt forbudt, forstærker blot kontrasten.

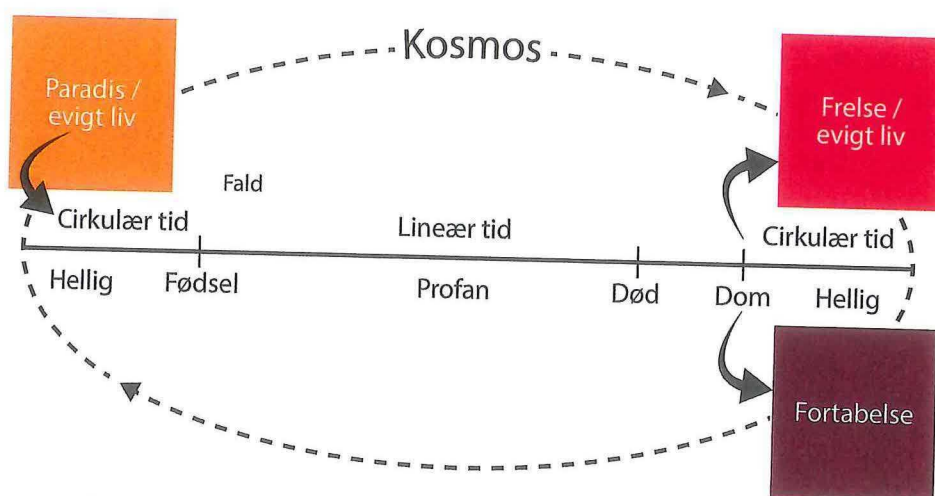
Set med de kristne øjne kan modsætningen mellem ny og gammel pagt kontrasteres således:

Den gamle pagt	Den nye pagt
Mennesket skal handle i forhold til de ti bud og 613 andre bud	Gud frelser mennesket ved at lade den åbenbarede Kristus dø på korset
Lovoverholdelse som en lydighedsytring	Syndernes forladelse som en kærlighedsytring
Snævert sigte med jøderne som det udvalgte folk	Universelt sigte
Profetskrifterne profeterer om en fremtidig messias-skikkelse, som endnu ikke er kommet	Profetskrifterne profeterer om Jesus som Kristus, altså som Messias.
Påskenen er den rituelle fejring af jødernes udfrielse fra Egypten	Påskenen er den rituelle fejring af Jesus' sonofrende frelserakt på korset med den efterfølgende opstandelse

4. tilstand: Menneskets liv i dag

Efter Jesus' død på korset og hans opstandelse fra de døde begynder forsoningstiden, hvor man – også den dag i dag – kan leve sit liv i forsoning med Gud, fordi Kristus har taget synderne på sig, indtil den endelige forløsning finder sted efter dommedag.

Mennesket kan som troende nu forstå sig selv og sit liv mellem disse to kosmos-mytiske tilstande:

En grundlæggende tanke på tværs af alle kristne retninger er tanken om, at mennesket skal vende tilbage til en kosmos-præget tilstand. Det kan forstås i konkret eller metaforisk forstand.

Traditionalister (se side 246) taler om, at man efter døden konfronteres med "den dobbelte udgang", dvs. enten frelse eller fortabelse, mens modernister tenderer til at tolke disse mytiske begivenheder symbolsk og formulerer, at de foregår nu og her.

Evangelierne og også den senere trosbekendelse indeholder en konkret dommedagsbeskrivelse, ligesom der også findes flere lignelser og et åbenbaringsskrift om dommedag.

Opgave – Verdensdommen

1. Redegør parvis for tekstens hovedudsagn.
2. Diskuter, om det mest centrale i teksten er det mellemmenneskelige eller Guds dom over mennesket.

Verdensdommen

v31 Når Menneskesønnen kommer i sin herlighed og alle englene med ham, da skal han tage sæde på sin herligheds trone. **v32** Og alle folkeslagene skal samles foran ham, og han skal skille dem, som en hyrde skiller fårene fra bukkene; **v33** fårene skal han stille ved sin højre side og bukkene ved sin venstre. **v34** Da skal kongen sige til dem ved sin højre side: Kom, I som er min faders velsignede, og tag det rige i arv, som er bestemt for jer, siden verden blev grundlagt. **v35** For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, **v36** jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig. **v37** Da skal de retfærdige sige: Herre, hvornår så vi dig sulten og gav dig noget at spise, eller tørstig

og gav dig
dig eller s
besøgte d
gjort mod
han også
evige ild,
I gav mig
v43 jeg va
jeg var sy
re, hvorn
i fængsel,
Alt, hvad
mig! **v46**

Mattæusev
Danske Bib

Spørgsmålet
fremtiden elle
Jesus' egne or
læse dette Jes
håndskrifter,

“ Guds rige
her er det

På den anden
digt. Tradition
veligt og ofte
rende, konkrete
se eller fortab
sriget og det
liseres her og
lignelsen om
diken:

“ Den fine
tage, når

Frelse /
evigt liv

Cirkulær tid

Hellig

Fortabelse

nennesket skal vende
k forstand.res med "den dob-
enderer til at tolke
og her.ret dommedagsbe-
ift om dommedag.

enneskelige eller

e med ham, da
gene skal sam-
ie fra bukkene;
renstre. **v34** Da
ers velsignede,
ndlagt. **v35** For
iv mig noget at
gav mig tøj, jeg
Da skal de ret-
ise, eller tørstig

og gav dig noget at drikke? **v38** Hvornår så vi dig som en fremmed og tog imod dig eller så dig nøgen og gav dig tøj? **v39** Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og besøgte dig? **v40** Og kongen vil svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig. **v41** Da skal han også sige til dem ved sin venstre side: Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle. **v42** For jeg var sulten, og I gav mig ikke noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke, **v43** jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig ikke tøj, jeg var syg og i fængsel, og I så ikke til mig. **v44** Da skal også de sige til ham: Herre, hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel, uden at vi hjalp dig? **v45** Da skal han svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste, det har I heller ikke gjort mod mig! **v46** Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv.»

Mattæusevangeliet kap.25, v.31-46. Bibelteksten er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Spørgsmålet om, hvorvidt gudsriget, det nye Jerusalem med det evige liv, realiseres i fremtiden eller nu og her, er et omdiskuteret spørgsmål, som tager sit udgangspunkt i Jesus' egne ord. Jesus' egne ord om gudsriget er nemlig forskellige. På den ene side kan vi læse dette Jesus-udsagn, hvor de fleste mener, at Jesus omtaler sig selv. Der er dog nogle håndskrifter, der oversætter "iblandt jer" med "inden i jer":

“Guds rige kommer ikke, så man kan iagttage det; man vil heller ikke kunne sige: Se, her er det! eller: Se dér! For Guds rige er midt iblandt jer.

Lukasevangeliet kap.17, v.20-21.

På den anden side har vi altså Matthæusevangeliets ord om dommen som noget fremtidigt. Traditionalistisk (se side 246) orienterede teologer, der læser Bibelens ord bogstaveligt og ofte deocentrisk (se side 214), vil fokusere på dommedagen som et reelt eksisterende, konkret dogme, der realiseres i fremtiden, hvorfra der er en dobbelt udgang: Frelse eller fortabelse (se side 13). Modernistisk orienterede teologer vil derimod tolke gudsriget og det evige liv som et psykologisk eller et mellemmenneskeligt aspekt, der realiseres her og nu. Ofte fokuseres der i modernismen på det medmenneskelige aspekt i lignelsen om verdensdommen. Som teologen Anne Andersen Dolmer siger det i en prædiken:

“Den fine diskussion om, hvorledes den eskatologiske begivenhed skal forstås, kan vi tage, når vi er færdige med at besøge fanger, give de nøgne tøj på.

Anne Torpegaard Dolmer: Prædiken i Grejs Kirke, 23/11-2003.

Det er med andre ord en diskussion om, hvorvidt Gud-menneske-forholdet eller det mellem menneskelige forhold (se side 250) er det mest centrale i kristendommen.

Opgave – 4. tilstand

- Læs teksterne igennem i grupper.
- Analyser teksterne "Frygt ikke dommedagen", "Prædiken i Grejs Kirke" og "Hvad betyder dommedag?", idet I anvender fagbegreberne fra kapitel 1.
- Brug også begreberne modernisme – traditionalisme (se side 246).
- Perspektiver teksternes centrale udsagn efter eget valg – enten til kristendom eller til en anden religion, I har arbejdet med i undervisningen.

Frygt ikke dommedagen

VED FØRSTE gennemlæsning fik dagens tekst det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig. Den varsler noget, jeg ikke bryder mig om at tænke på, nemlig dommedag! Dagen, da verden går under, og hvor ingen kan vide sig sikker.

Men hvad er dommedag egentligt for noget? For flertallet tror jeg ikke, at den fylder specielt meget – i hver fald ikke, hvis vi taler om dommedag som verdens/jordens undergang.

Men faktum er dog, at hvis vi fortsætter i det tempo, vi har lagt for dagen de seneste 100 år, vil jorden med hastige skridt nærme sig sin undergang.

Med alt det, der sker i vores verden i dag, står vi over for de største udfordringer i menneskehedens 5000 års nedfældede historie. Vi kan ikke vedblive med at drive rovdrift på vores ressourcer og fortsat bidrage til stigende CO₂-udledning og klimaforandringer.

Men dommedag kan måske også være noget helt andet.

Nemlig det, som sker i menneskers daglige liv.

I en liberalt-teologisk, protestantisk forståelse, hvor vi blandt andre finder teologen K. E. Løgstrup, er dommedag et navn for den daglige udfordring, som består i at tage vare på sin næstes behov.

Det er i dagligdagens udfordringer, vi kan føle, at enden er nær. Når vi mister én, vi holder af, når tilværelsen går os imod, hvis vi eller nogen i vores omgangskreds rammes af sygdom osv. I den sammenhæng er "verdens undergang" min verdens undergang, altså når jeg har svigtet/ikke slår til over for min næste.

Men evangelieteksten taler heldigvis ikke kun om dommedag og undergang.

For unde
en ny beg
jord vil gå
med os al
Vi får til
ster os og
vi skal m

Og sidst,

I hver tek

Et håb om
den så en

Kristus er

Kristus er
og sit løft
ord kan vi

Dette "Fr
personlig
gelighed!
mens dag!

"Undergar
ny begynd

Line There
med udgan

Prædiken

[...]

Jeg kan ikl
og den evi
kymre mig
at gøre her
af livet. De
jeg godt ve

forholdet eller det endommen.

i Grejs Kirke" og fra kapitel 1.

246).
en til kristendom en.

t ned ad ryggen
nemlig domme-
r.

ikke, at den fyl-
g som verdens/

for dagen de se-
ng.

e udfordringer i
olive med at dri-
2-udledning og

dre finder teolo-
ring, som består

Når vi mister én,
s omgangskreds
ng" min verdens
ste.

g undergang.

For undergangen er en overgang til noget nyt, til Guds rige. Afslutningen er blot en ny begyndelse. Lidt længere nede i samme kapitel siger Jesus: "Himmel og jord vil gå under, men det, jeg siger, gælder altid." Og Jesus har sagt os, at han er med os alle dage indtil verdens ende. At han er verdens lys, som skinner for os! Vi får til og med at vide i den gammel-testamentlige tekst til dagen, at Gud trøster os og skjuler os i skyggen fra sin hånd. I Paulus brev til thessalonikerne, "at vi skal mødes igen i himmelen".

Og sidst, men ikke mindst i evangelieteksten, at Kristus vil komme igen.

I hver tekst ligger der et håb.

Et håb om, at midt i al elendigheden, midt i den afskyelige ødelæggelse, hvordan den så end måtte tage sin form, dér er Gud med os.

Kristus er gået vejen for os, og vi er gået over fra døden til livet.

Kristus er fra evighed til evighed ham, der holder om os! Han har givet os sit ord og sit løfte, og det siger klarere end noget som helst andet: "Frygt ikke"! Med de ord kan vi gå livet i møde, endda livets ende.

Dette "Frygt ikke" klinger med i det kristne menneskes bevidsthed! Ikke som en personlig kraftpræstation eller overvindelse af al personlig ondskab og forgængelighed! Men som et ord, der skaber, hvad det nævner! Frimodighed på dommens dag! Hvad enten dommen er her og nu -eller kommende!!

"Undergangen er en overgang til noget nyt, til Guds rige. Afslutningen er blot en ny begyndelse."

Line Theresia Svendsen: Frygt ikke dommedagen. Horsens Folkeblad, 15/11-2013. Skrevet med udgangspunkt i flere prædikensamlinger.

Prædiken i Grejs Kirke

[...]

Jeg kan ikke for alvor bekymre mig om, hvad det er med Djævelen og hans engle og den evige ild, så længe, der er djævelskab nok her i verden. Jeg kan ikke bekymre mig om, hvordan der ser ud på den anden side af livet, så længe der er nok at gøre her. Jeg kan heller ikke gøre noget ved det – det der venter mig for enden af livet. Det eneste jeg kan gøre noget ved, er det liv, jeg lever her. I dag. Selvom jeg godt ved, at der er en forbindelse mellem "nu" og "dom" engang.

Og så vil jeg endda påstå, at sådan er det for de allerfleste af os. Hvis vi får tårer i øjnene, fordi vi læser i avisen, at en vi kender i vores nabolag er blevet fundet død efter at have ligget alene i flere dage, så skyldes tårerne vel ikke vores frygt for nu at blive sorteret ud til venstre sammen med bukkene, når vi dør engang – de skyldes nok snarere, at vi har ondt af det menneske, der måtte ligge alene og fortrydelse over, at vi lod det ske. Og omvendt: Hvis vi besøger et menneske, der er sygt, og går glade hjem – så er det vel ikke i glædelig forventning om at være kommet lidt tættere på fårene – de lykkelige frelste på Guds højre side – det skyldes vel snarere, at vi så glæden i den andens øjne over at få besøg.

Eller sagt på en anden måde: Det er ikke frygt for at ende i helvede, der er drivkraften, når jeg er på en bestemt måde overfor et andet menneske. Ligesom det ikke er frygt, der driver mig i kirke.

Hvis jeg handler ordentligt overfor et andet menneske – så er det simpelthen fordi det er et andet menneske – og måske også fordi Jesu ord om næstekærlighed har fået lov at gennemtrænge den måde jeg og alle andre, der er vokset op i et kristent land, har lært at tænke på.

Og når vi læser Jesu ord om verdensdommen er der ingenting at tage fejl af. De fortæller os, nøjagtig hvad det er, vi skal gøre.

Du skal give den sultne noget at spise. Du skal give den tørstige noget at drikke. Du skal tage imod den fremmede. Du skal give den nøgne tøj på kroppen. Du skal tage dig af den syge. Du skal besøge den, der er i fængsel. Det skal gøres.

I ordene om verdensdommen i dag står der ikke et ord om tro. Der står ikke, at de, der blev sorteret til fårene, troede mere, end de, der blev sorteret til bukkene. Men der står, at Jesus identificerede sig selv med den mindste lille bror. Når du rækker den tørstende et glas vand, er det som om det er Jesus selv, du rækker det til. Derfor er der ingen undskyldninger. Som kristne har vi ingen undskyldning for at være kyniske. Vi kan ikke dække os ind under den økonomiske nødvendighed. Vi kan ikke henvise til den gældende politiske orden. Vi kan ikke dække os ind under den verdensorden, der nu er. Der er mange, der er værre end os. Javist. Men skal vi se på, hvem der skovler flest penge ind og på hvis bekostning, er der vel ikke så meget tilbage at være stolt af. Jesu ord holder os fast på, at en fremmed er en fremmed. En nøgen er en nøgen. En sulten er en sulten. Et menneske er et menneske. Så er det lige meget, om det bor i Grejs i New York eller i Nairobi.

Så lad os
der. Lad os
get til at l

[...]

Anne Torp

**Hvad bety
Spørgsm:**

Hvad bety
letter den

Svar:

Dommed:
drejer sig

Dagen kal
tyder at ti
re en dag,
skabelses
lang række
tid. Så dor

Dagen kal
Men denn
rige synlig
tan og de
meget ind
forskellig:

Og dagen
hvem der
troende (å
(åndeligt o
synligt for
levende gi
hed er for

Ivis vi får tårer
blevet fundet
ikke vores frygt
vi dør engang –
ligge alene og
menneske, der
ing om at være
side – det skyl-

de, der er driv-
te. Ligesom det

simpelthen for-
æstekærlighed
vokset op i et

tage fejl af. De

noget at drikke.
oppen. Du skal
gøres.

Der står ikke, at
ret til bukkene.
lle bror. Når du
7, du rækker det
1 undskyldning
ske nødvendige
ikke dække os
re end os. Javist.
kostning, er der
, at en fremmed
menneske er et
er i Nairobi.

Så lad os vente med at diskutere helvedes indretning og hvem, der måtte høre til der. Lad os begynde med at udrydde de mange små helveder mennesker er tvunget til at leve i her på jorden.

[...]

Anne Torpegaard Dolmer: Prædiken i Grejs Kirke, 23/11-2003.

Hvad betyder dommedag?

Spørgsmål:

Hvad betyder dommedag? Jeg ved kun, at det er et eller andet med at Gud udsletter denne jord, som vi lever på nu, og så skaber han det Ny Jerusalem.

Svar:

Dommedag har mange navne i bibelen og de fortæller hver især om, hvad det drejer sig om.

Dagen kaldes for den "yderste dag" (Joh 11,24) eller "enden" (1 kor 15,24). Det betyder at tiden som vi kender den med dage og år vil høre op en dag. Der vil være en dag, som vil være den sidste i denne jords historie, ligesom der var en dag, skabelsesdagen, som var den første. Efter det er evigheden, som ikke bare er en lang række af dage, men ét langt øjeblik – det er svært at forestille sig en tid uden tid. Så dommedag er den sidste dag i jordens historie.

Dagen kaldes også for "Jesu genkomst". For vi tror at Jesus igen kommer til jord. Men denne gang synligt for alle og i himmelsk herlighed. Med Jesus bliver Guds rige synligt og totalt på hele jorden. Men hans komme er også et opgør med Satan og det onde på jorden og derfor kommer der ifølge bibelen til at foregå ret meget inden Jesus kommer igen. Krige, naturkatastrofer og menneskelig nød på forskellig måde.

Og dagen kaldes også for "Dommedag", fordi det på den dag skal blive synligt, hvem der i tro havde fået det nye liv fra Gud. Mens vil lever her på jorden er der troende (åndeligt levende) og der er vantro, som fornægter Jesus som frelseren (åndeligt døde). På dommedag vil Jesus dømme levende og døde, dvs. gøre det synligt for alle, hvem der er åndeligt levende og hvem der er åndelig død. Og de levende giver han evigt liv i himmelen, mens de som har fornægtet Jesus i evighed er fortabt og må til Helvede.

Hvor ødelagt denne jord vil blive ved jeg ikke, men der tales om i bibelen at Gud vil skabe en ny himmel og en ny jord. Måske nyskaber han denne jord, så den altså bliver som ny, det ved vi ikke. Men det er en virkelighed, hvor alt er godt og Gud vil være hos os, som i Edens have engang. Og dér vil Guds bolig være i det ny Jerusalem – en herlig kongestad.

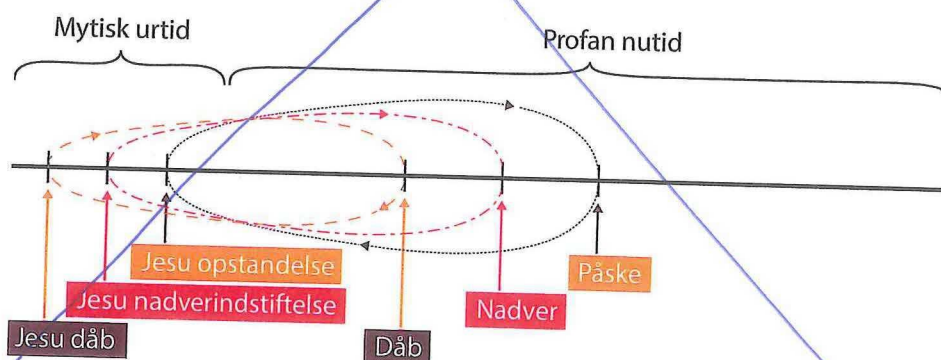
Brian Christensen, præst i Lemvig Bykirke: Hvad betyder dommedag? Jesusnet.dk

Det kristne liv rituelt set

Der er i den bibelske grundfortælling en fortællestruktur, som vi kender den fra mange af kulturens frembringelser: En lykkelig kosmos-begyndelse i paradiset tæt på Gud, en kaos-midte i det Gamle Testamente med afstand til Gud, hvor Gud gentagne gange forsøger at skabe orden igennem de mange pagter, og del-fortællingen om Jesus Kristus som den endelige kosmos-opretter, der tager synden – kaos-elementet i kristendommen – på sig.

Fortællestrukturen genkendes også i mange af de lignelser, som Jesus fortæller. For eksempel vender sønnen i "Lignelsen om den fortabte søn" tilbage til de ordnede forhold hos faren, efter at han har forsøgt at "spise sig mæt i de bønner, som svinene åd".

I ritualerne foregår denne tilbagevenden til den mytiske tid igen og igen. Ritualet genskaber urtiden i et "kultisk drama", hvor man gennem rituel handling med ganske specifikke regler forenes med urtiden. Det gør, at man kan tale om en cirkulær tidsforståelse, hvor den bibelske fortælling om Jesus gøres nærværende.

Det menneskelige liv er ikke kun lineært. Det rammes af en tilbagevenden til den mytiske tid, hvor ved den cirkulære tid opstår igen og igen på et rituel plan. Myten forbindes med ritualet på den måde, at man genskaber myten rituel i nutiden.

Jesu dåb

v13 Da kom
Men Johan
du komme
vi opfylde
straks op fi
ned ligesom
min elskede

Mattæuseva
ske Bibelsels

Eksempe

